

Alegat XXIX.

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy następujący projekt do ustawy uchwalić:

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

Artykuł I.

Techniczne szkoły średnie w Królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, mają być urządzone podług załączonego projektu ./. .

Artykuł II.

Ustawa ta wchodzi w życie z początkiem roku szkolnego 1870/1871.

Artykuł III.

Przeprowadzenie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi wyznań i oświecenia.

Wnioskodawca:

Oktaw Pietruski.

Gniewosz, ks. Stępek, Leszek Borkowski, Kabat, Hausner, Leon Chrzanowski, Wiśniewski, Cieński, Torosiewicz, ks. Barewicz, Jabłonowski, Łoś, Paszkowski, Smolka, Sawczyński, Polanowski.

Projekt do ustawy

o urządzeniu szkół technicznych średnich w Królestwie Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

I. Postanowienia ogólne.

§. 1.

Celem szerzenia średniego stopnia oświaty, z przeważnem uwzględnieniem potrzeb młodzieży, specjalnie do zawodów technicznych sposobić się zamierzającej, istnieć będą w Królestwie Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem szkoły techniczno-średnie, które oraz będą miały zadanie przygotowywać uczniów do wyższych zakładów naukowych technicznych.

§. 2.

Szkoły techniczne średnie będą utrzymywane albo z funduszów gminnych, powiatowych, krajowych, albo z funduszów prywatnych.

§. 3.

Dla szkół technicznych średnich krajowych utworzony będzie osobny fundusz, do którego wpływać mają:

- a) dotacje z funduszu krajowego;
- b) zasiłek z skarbu Państwa;
- c) prywatne fundacye, zapasy, datki.

Funduszem szkół technicznych średnich zawiaduje Rada szkolna krajowa w porozumieniu z reprezentacją krajową.

§. 4.

Szkoły techniczne średnie, utrzymywane z tego funduszu (§. 3.), mają być urządzone w myśl niniejszej ustawy i będą publiczne.

Innym, skoro dopełnią warunków w §. 44. wyrażonych, może Rada szkolna krajowa nadać charakter publiczny.

§. 5.

Szkoły techniczne średnie dzielić się będą na trzy oddziały, a mianowicie na:

- I. oddział gramatyczny o trzech,
- II. oddział realny o dwóch,
- III. oddział techniczny o dwóch kursach rocznych.

Oddział gramatyczny przygotowuje do oddziału realnego, realny do oddziału technicznego.

Oddział gramatyczny i oddział techniczny istnieć mogą odrębnie same dla siebie, oddział zaś realny tylko w połączeniu z jednym lub drugim.

§. 6.

Dla uczniów, nie zamierzających oddawać się wyższym naukom technicznym, lecz pragnących wstąpić pierwiej do zawodów praktycznego życia, mogą być w miarę potrzeby i rozporządzalnych funduszków urządzone przy szkołach technicznych średnich kursy poboczne, mające na celu po- dać tymże uczniom sposobność do zaokrąglenia swej wiedzy w kierunku, ich przyszłemu zawodowi odpowiadającym.

W tym duchu łączyć się będzie z oddziałem gramatycznym kurs dla przemyśłowców, z od- działem realnym kurs handlowy, z oddziałem technicznym nadzwyczajny kurs techniczny, również rolniczy.

§. 7.

Co do języka wykładowego w szkołach technicznych średnich tego kraju, obowiązywać będzie dotycząca go ustawa sejmowa.

II. Instrukcyja.

§. 8.

Instrukcyja szkół technicznych i średnich będzie nie tylko humanitarną jak w gimnazyjach, ale oraz realną i techniczną, a to w ten sposób, że humanitarna przeważać będzie w niższych kursach, w miarę zaś umysłowego postępu uczniów coraz więcej ustępować technicznej.

§. 9.

I. Instrukcyja humanitarna w szkołach technicznych średnich uwzględniona będzie przede- wszystkim w nauce religii i moralności, w nauce historii, w nauce języków i ich literatury, z po- między których obowiązkowymi będą:

- język wykładowy, tj. polski, a względnie ruski;
- język niemiecki;
- język francuski.

naukę innych języków, a mianowicie drugiego krajowego, zaprowadzać się będzie w miarę po- trzeby i możności.

II. Wiadomości realne podawać będą:

naukę matematyki, nauki przyrodnicze, a mianowicie: nauka historii naturalnej, nauka chemii ogólnej, nauka fizyki, nauka geografii.

III. Instrukcyja techniczna w szczególności obejmować będzie:

rysunki z wolnej ręki, rysunki geometryczne i początki geometrii wykreślnej, kaligrafię i ste- nografię, początki nauki budownictwa, mechaniki zastosowanej i chemii technicznej, wraz z demon- stracyami technologicznymi, wycieczkami, naukowymi i ćwiczeniami w laboratoryach.

IV. Prócz tego obowiązujące będą ćwiczenia gimnastyczne dla wszystkich uczniów, których stan fizyczny zdrowia od nich nie wyklucza. Posiadający zdolności i zamiłowanie do muzyki, znajdą sposobność kształcić się w tej sztuce, o ile wystarczą na to fundusze zakładowi przekazane.

§. 10.

Do ułożenia programatu nauki religii w porozumieniu z władzami kościelnymi upoważniona jest Rada szkolna krajowa, która też ułoży programat dla reszty przedmiotów naukowych, w myśl podanych w następujących paragrafach wskazówek.

§. 11.

1. Nauka języków obowiązkowych zajmie w oddziale gramatycznym razem z stenografią przynajmniej połowę, w oddziale realnym przynajmniej dwie piąte, w oddziale technicznym przynajmniej jedną trzecią czasu, dla instrukcyi obowiązkowej w ogóle przeznaczonego.

2. Oddział gramatyczny poda we wszystkich trzech obowiązkowych językach (polskim, a względnie ruskim, niemieckim i francuskim), potrzebne do dalszego postępowania w nich początki, z szczególnem uwzględnieniem poprawności gramatycznej.

Oddział realny obznajomi uczniów w języku wykładowym z teorią stylu i piśmiennictwa; w języku niemieckim i francuskim usposobi ich do poprawnego wyrażenia myśli. Oddział techniczny rozwijać będzie ich zdolności do wysłowienia myśli w formie więcej artystycznej, piśmiennie i ustnie, czytać i rozierać utwory literackie cenniejszych pisarzy.

3. Język francuski dopiero w drugim roku oddziału gramatycznego stanie się przedmiotem instrukcyi. Język włoski i łaciński nie prędzej, jak w pierwszym roku oddziału realnego, język angielski lub inne żyjące nie prędzej jak w pierwszym roku oddziału technicznego być może, i to tylko nadobowiązkowym przedmiotem nauki. Jedyne drugi język krajowy już w pierwszym roku oddziału gramatycznego może być podawany.

§. 12.

Osobnych wykładów historii w oddziale gramatycznym nie będzie. Miasto nich znajdować się będą w rękach uczniów osobne wypisy, zawierające artykuły o najcenniejszych epokach historii najważniejszych państw, a przedewszystkiem Polski, ile można ze znakomitych pisarzy wyjęte, które z nimi czytane i stosownie objaśniane będą. Nadto będzie nauczyciel geografii miał obowiązek uzupełniać swój wykład opowiadaniem biograficznej treści o osobistościach historycznych poszczególnych krajów i narodów.

W oddziale realnym wyłożonym będzie pokrótce cały przebieg historii powszechnej, z szczególnem uwzględnieniem historii polskiej, a w oddziale technicznym zarys historii cywilizacji europejskiej i historii polskiej w ogóle.

§. 13.

Instrukcyja matematyki ogranicza się w oddziale gramatycznym do samych rachunków w liczbach całkowitych i ułamkach, tak pospolitych, jakoteż dziesiętnych i ciągłych; obejmie naukę miar, wag i monet, naukę stosunków i proporcji, naukę o potęgowaniu i wyciąganiu pierwiastków 2. i 3. stopnia, obliczanie powierzchni i bryłowości ciał, regułę trzech, regułę spółki i mieszaniny, rachunek procentowy, pojedynczy i składany. Cwiczyć będzie uczniów tak w rachunku cyframi, jakoteż w rachunku z pamięci.

W oddziale realnym nastąpi wykład arytmetyki ogólnej elementarnej, tudzież elementarnej planimetrii, stereometrii i trygonometrii prostokątnej i kulistej, z zastosowaniami, jakoteż początki geometrii nowszej.

Na oddział techniczny przypada teoria zrównań, początki geometrii analitycznej, jakoteż rachunku różniczkowego i całkowego.

§. 14.

Z nauk przyrodniczych oddział gramatyczny podawać będzie historię naturalną (zoologię, botanikę i mineralogię), w sposób wiekowi uczniom najdostępniejszy, tudzież w klasie 3. ogólne wiadomości z fizyki; oddział realny zaś chemię ogólną i fizykę doświadczalną. W oddziale technicznym wykładać się będzie chemia specjalna, a wiadomości z fizyki, jakich uczniowie nabyli w oddziale realnym, zostaną uzupełnione wywodami, na dowodzeniach matematycznych opartymi.

§. 15.

Nauka geografii obznajomi uczniów oddziału gramatycznego z ogólnymi geograficznymi stosunkami ziemi i jej części, przede wszystkim zaś ziemi ojczystej, jakoteż znajdujących się w nich państw i krajów, z uwzględnieniem ich fizycznych własności i płodów. W oddziale realnym opisze dokładniej stosunki poszczególnych krajów wszystkich części świata, uwidoczniając mianowicie stosunki handlu i przemysłu, z uwzględnieniem komunikacji handlowych dawnej Polski.

W oddziale technicznym zastąpi ją nauka statystyki Państwa Austriackiego, poczynając wykład od statystyki kraju ojczystego, a oparta na porównaniu z innymi państwami europejskimi i na zasadzie praw o ruchu wielkich liczb, z zastosowaniem elementarnych prawideł rachunku prawdopodobieństwa.

§. 16.

Rysunku z wolnej ręki oddział gramatyczny poda pierwsze początki, ograniczając się zresztą do figur geometrycznych i ich kombinacji, skończy zaś na rysunku ornamentów.

Oddział realny zajmie się rysunkiem głów, jakoteż innych części ciała ludzkiego i zwierzęcego, a w ogóle form organicznych. Oddział techniczny poprowadzi tę instrukcję dalej, opierając ją głównie na wzorach plastyki starożytnej i połączy z nią względnie obowiązkową naukę modelowania.

§. 17.

Rysunek geometryczny rozpocznie się dopiero w drugim roku oddziału gramatycznego, w którym zajmować się będzie wyłącznie konstrukcją linearną.

Oddział realny połączy z nim początki geometrii wykreślnej o rzucie, perspektywie i konstrukcji cienia.

W oddziale technicznym zastosuje się rysunek geometryczny do potrzeb specjalnej instrukcji w budownictwie, mechanice zastosowanej i miernictwie.

§. 18.

Instrukcja specjalna o początkach budownictwa i mechaniki zastosowanej, ograniczy się do oddziału technicznego. Udzielać się jej będzie przeważnie praktycznie na podstawie odpowiednich rysunków, nie wyłączając wszakże pomocniczego podawania wiadomości teoretycznych i historycznych, do wyjaśnienia lub uzasadnienia praktycznej instrukcji potrzebnych.

Budownictwo, mechanika zastosowana i chemia specjalna będą w oddziale technicznym przedmiotami nauki, względnie obowiązkowymi, a to w tym duchu, że każdy uczeń przynajmniej jednego z nich winien będzie się uczyć, bez ścisłego obowiązku uczenia się równocześnie dwóch innych.

§. 19.

Do nabycia praktycznych wiadomości z mechaniki zastosowanej i budownictwa będą służyć demonstracye z technologii mechanicznej, z szczególnem uwzględnieniem technologii drzewa i użycia poprawnych narzędzi.

W nauce chemii osiągnięty ma być ten sam cel zapomocą ćwiczeń w laboratorium chemicznem.

Prócz tego będą uczniowie z profesorami właściwych przedmiotów robić wycieczki do znakomych pracowni i fabryk.

Z każdą szkołą techniczną średnią mają być połączone odpowiednie gabinety i laboratoria.

§. 20.

Programat lekcji dla każdego oddziału szkoły technicznej średniej ma być tak ułożony, aby każdy rok następny odświeżał, uzasadniał i rozszerzał wiadomości, z poszczególnych przedmiotów nauki w poprzednim roku udzielone.

Liczba godzin, lekcjom obowiązkowym poświęconych, wynosi w oddziale gramatycznym najwięcej 26; w oddziale realnym najwięcej 28; w oddziale technicznym najwięcej 30 godzin tygodniowo, nie licząc w to godzin dla gimnastyki przeznaczonych.

§. 21.

Programat lekcji dla kursów pobocznych przepisany zostanie od Rady szkolnej dla każdej szkoły technicznej średniej z osobna według potrzeb i życzeń powiatu lub miejsca, gdzie się szkoła znajduje, na podstawie odrębnych ustaw, dotyczących specjalnie edukacji publicznej w zawodach przemysłowych.

III. Wstęp do szkoły, examina, promocye itp.

§. 22.

Do szkół technicznych średnich w ogóle, a względnie do oddziału gramatycznego przyjmowani będą uczniowie, co się wykażą w examinie wstępnym wiadomościami, jakich udziela elementarna szkoła ludowa.

Szkoła techniczna średnia będzie upoważniona, jednak nie obowiązana, zwalniać od examinu wstępnego tych uczniów, co ukończyli elementarną szkołę ludową w publicznym zakładzie z dobrym postępem i opatrzeni są w odpowiednie świadectwa.

Dla uczniów, co nie mają należytego do najniższej klasy szkoły technicznej średniej przygotowania, urządzone być mogą celem uzupełnienia tego braku kursa przygotowawcze.

§. 23.

Na podstawie examinu wstępnego może do każdej klasy być przyjętym uczeń, który przedtem przynajmniej przez dwa lata nie był zapisany do list żadnej publicznej szkoły technicznej, jeżeli okaże, że posiada potrzebne do odpowiedniego kursu przygotowanie.

Liczba uczniów jednej klasy nie ma przekraczać 50. Jeżeli się nad 50 uczniów do jednej klasy zgłosiło, ma nastąpić podział jej na równorzędne klasy.

§. 24.

Promocye uczniów z jednego oddziału do drugiego przedsiębiorane będą na podstawie examinów promocyjnych, przez komisję z nauczycieli zakładu pod przewodnictwem rektora odbywać się mających. Zresztą otrzymują uczniowie po upływie każdego ćwierćrocza poświadczenie postępu; promocyi wszakże nie będzie ani z jednego ćwierćrocza lub półrocza do drugiego, ani z jednego kursu do drugiego.

§. 25.

Po ukończeniu oddziału technicznego uczniowie będą się mogli poddać examinowi dojrzałości. Ci co przy nim obstaną, otrzymają patent dojrzałości, który ich upowazni do przejścia do odpowiedniej akademii, lub wszechnicy technicznej.

§. 26.

Dla przedsiębiorania popisów dojrzałości składać będzie Rada szkolna krajowa komisye examinacyjne z profesorów szkół technicznych średnich i innych ludzi specjalnej nauki, a przedewszystkiem z profesorów akademii technicznej, które wykonywać będą swe urzędowania w myśl wydać się mającego regulaminu pod przewodnictwem właściwego inspektora szkół, lub w jego zastępstwie innego delegata Rady szkolnej krajowej.

§. 27.

Tak do examinów promocyjnych, jakoteż do examinu dojrzałości, przystępować mogą także uczniowie, co w prywatnych zakładach lub w domu naukę pobierali.

Ci, co zdali examinu promocyjny z tego lub owego oddziału, nie mogą przed upływem dwóch przynajmniej lat być przypuszczeni do następnego examinu promocyjnego, lub examinu dojrzałości.

§. 28.

Do kursów pobocznych szkoły technicznej średniej, mogą być przyjęci, oprócz byłych uczniów odpowiednich jej oddziałów, także inni uczniowie, którzy w examinie wstępnym, okażą potrzebne do nich przygotowanie.

Z uczniami oddziału gramatycznego równe pod tym względem prawo będą mieli uczniowie wyższej szkoły ludowej.

§. 29.

Opłaty szkolne w szkołach technicznych średnich uporzadkują osobne przepisy.

IV. Nauczyciele i zarząd szkoły technicznej średniej.

§. 30.

Bezpośrednie kierownictwo każdej szkoły technicznej średniej będzie przy zgromadzeniu nauczycieli i profesorów, którzy pod naczelnictwem jednego z swojego grona, jako rektora szkoły, składać będą konferencyę, rozstrzygającą w sprawach zakładu, jako pierwsza instancya, większością głosów. W razie równości głosów przewazy to zdanie, po którego stronie będzie głos rektora

Zastępcy, pomocnicy i nauczyciele przybrani mieć będą tylko głos doradczy.

Od uchwał zgromadzenia nauczycielskiego służy prawo odwołania się do Rady szkolnej krajowej.

§. 31.

Na rekerze w szczególności spoczywa odpowiedzialność za stan i rozwój szkoły, jakoteż za wykonanie ustaw i rozporządzeń władz przełożonych. On będzie miał prawo, za równoczesnem odwołaniem się do Rady szkolnej krajowej, zawieszać uchwały konferencyi, jeżeli mu się wydadzą niezgodne z dobrem szkoły, lub obowiązującymi przepisami, jakoteż prawo i obowiązek dozoru instrukcy i wychowania w zakładzie, w obrębie wydanych w tym względzie przez właściwe władze rozporządzeń.

Jemu też w tym zakresie winni członkowie zgromadzenia nauczycielskiego posłuszeństwo i szacunowanie, jako swemu przełożonemu.

§. 32.

Etat zgromadzenia nauczycielskiego składa się, prócz nauczycieli religii, o których osobne wydane będą rozporządzenia:

1. z rektora,
2. z sześciu profesorów oddziału technicznego, a mianowicie:
  - a) z dwóch profesorów języków i historii;
  - b) dwóch profesorów matematyki i nauk przyrodniczych;
  - c) jednego profesora budownictwa i mechaniki zastosowanej;
  - d) jednego profesora rysunków.
3. z czterech profesorów oddziału realnego, a mianowicie:
  - a) dwóch profesorów języków i historii;
  - b) jednego profesora matematyki i geometryi wykresnej;
  - c) jednego profesora nauk przyrodniczych.
4. z pięciu nauczycieli dla oddziału gramatycznego, a mianowicie:
  - a) trzech nauczycieli do języków;
  - b) jednego nauczyciela do nauk przyrodniczych, geografii i rachunków;
  - c) jednego nauczyciela rysunków.

Lekeye rysunków z wolnej ręki w oddziale realnym dawać będą nauczyciele rysunków dwóch innych oddziałów.

Rektor w każdym razie dawać będzie 4 do 5 godzin lekeyi w tym lub owym zawodzie według swojego ku temu usposobienia.

§. 33.

Prócz powyższych sił nauczycielskich będzie miała każda szkoła techniczna średnia dwóch asystentów do nauki rysunków, i w miarę potrzeby nauczycieli pomocniczych i przybranych.

§. 34.

Rektor szkoły technicznej średniej należy do klasy dyet VII., rektor szkoły technicznej o dwóch niższych oddziałach do klasy dyet VIII., tudzież profesorowie oddziału technicznego do klasy dyet VIII., a inni profesorowie i nauczyciele do klasy dyet IX. urzędników Państwa.

Płaca rektora szkoły technicznej średniej wynosi 1,600 do 1,800 złr. w. a., płaca rektora szkoły technicznej o dwóch niższych oddziałach i profesorów oddziału technicznego 1,300 do 1,500 złr. w. a., płaca rektora oddziału gramatycznego 1,200 do 1,400 złr. w. a., płaca profesora oddziału realnego 1,000 do 1,200 złr. w. a., płaca nauczyciela oddziału gramatycznego 900 do 1,100 złr. w. a. rocznie.

Nadto otrzymują tak rektorowie, jak profesorowie i nauczyciele, po każdym pięcioleciu odbytej w nauczycielstwie szkoły technicznej średniej ku zadowoleniu przełożonych władz służby, stałe dodatki do płacy po 100 zfr. w. a., które ewentualnie wliczone być mają do emerytury.

§. 35.

Prawo mianowania rektorów, profesorów i nauczycieli szkół technicznych średnich będzie przy Radzie szkolnej krajowej.

Prawo przyjmowania zastępców, nauczycieli pomocniczych i przybranych, tudzież asystentów, może być przeniesione na rektora zakładu, a względnie na zgromadzenie nauczycielskie.

§. 36.

Na rektorów, profesorów, nauczycieli i asystentów mogą być wybrani tylko tacy kandydaci, którzy się wykazą odpowiednią kwalifikacją.

Kwalifikacya nauczycielska stopniuje się podług trzech oddziałów szkoły technicznej średniej, i nabyta być może dla każdej z wymienionych w §. 32. gromad przedmiotów instrakeyi.

Profesorowie i nauczyciele języków nabyć muszą kwalifikacyę przynajmniej do dwóch języków, a w oddziale realnym i technicznym także do historii. Kandydaci na rektorów odbędą colegium pro rectoratu.

§. 37.

W celu badania kwalifikacyi na rektorów, profesorów i nauczycieli szkoły technicznej średniej postanowione będą osobne komisye examinyjne.

Profesorów i członków tych komisyj wybierać będzie Rada szkolna, która im także przepisze regulamin i oznaczy warunki, jakie wypełnić będą musieli kandydaci, aby im kwalifikacya w pewnym kierunku mogła być przyznana.

§. 38.

Naczelne kierownictwo szkół technicznych średnich należy do Rady szkolnej krajowej.

Ona wykonuje nadzór nad nimi, odbiera od ich zarządów i zgromadzeń nauczycielskich odnośne sprawozdania, i wydaje do nich właściwe rozporządzenia we względzie administracyjnym i umiejętnym.

§. 39.

Rada powiatowa, w której okręgu znajduje się szkoła techniczna średnia, wysadza z swego ramienia, a w miastach posiadających własny statut, w porozumieniu z radą gminną, deputacyę, któraby informując się o wewnętrznym stanie, rozwoju i potrzebach szkoły, pośredniczyła pomiędzy nią a swoimi mocodawcami w celu łatwiejszej wymiany obopólnych życzeń szkoły i korzystającej z niej ludności.

§. 40.

Członkowie deputacyi szkolnej powiatowej upoważnieni są odwiedzać lekcyę i zakłady szkolne, i porozumiewać się z rektorem i nauczycielami. Wszakże nie wolno im mieszać się do wykładów lub examinów szkolnych podczas samychże lekcyj, albo dawać zakładowi i jego nauczycielom jakiegokolwiek przepisy i wskazówki. Uwagi lub życzenia swoje, jakoteż mocodawców swoich, objawiać będzie deputacya poufnie przez swoich członków, lub urzędownie na konferencyach, w tym celu z delegatami zgromadzenia nauczycielskiego odbywać się mających, gdzie także poweźmie wiadomość o potrzebach i życzeniach szkoły wobec gmin, powiatu i rodziców uczącej się młodzieży.

§. 41.

Członkowie deputacyi szkolnej powiatowej użyją swojego obywatelskiego wpływu do szerszych kół w celu umoralnienia młodzieży i zjednania szkole poparcia, tak moralnego, jakoteż w razie potrzeby materyalnego, z strony właściwych reprezentacyj i całej ludności.

§. 42.

O wzmiankowanych w §. 40. konferencyach spisane będą protokoły, każdy w dwóch odpisach. Z tych jeden przesłany zostanie Radzie szkolnej krajowej do przejrzenia i wydania stosownych rozporządzeń, a drugi doręczony ze strony deputacyi radzie powiatowej, a względnie gminnej do odpowiedniego użytku.

V. Szkoły techniczne średnie prywatne.

§. 43.

Wolno każdemu zakładać szkoły techniczne średnie, byle ich urządzenie nie sprzeciwiało się w niczem ogólnym celom naukowym tych zakładów.

Aby taka szkoła mogła wejść w życie, potrzeba :

- a) aby statut i programat nauk otrzymał zatwierdzenie Rady szkolnej krajowej ;
- b) aby kierownictwo powierzone było rektorowi, posiadającemu prawem przepisaną kwalifikacyę do tego urzędu.

§. 44.

Rada szkolna krajowa upoważnioną jest szkołom technicznym średnim, urządzonym przez gminy, korporacye lub osoby prywatne, nadać prawo wystawiania świadectw ważnych w całym Państwie Austryackiem; jeżeli programat nauk, w nich zaprowadzony, nie sprzeciwia się w głównych rzeczach programatowi nauk szkolnych technicznych krajowych, i jeżeli każda nominacya rektora, profesorów, nauczycieli i pomocników potwierdzona będzie od Rady szkolnej krajowej.

§. 45.

Rektor takiej szkoły technicznej odpowiedzialny jest za jej stan władzom szkolnym. Rada szkolna krajowa ma prawo zażądać usunięcia niezdolnego albo niegodnego swego urzędu nauczyciela, po poprzednim przeprowadzeniu przeciw niemu dyscyplinarnego śledztwa.

§. 46.

Rada szkolna krajowa może kazać zamknąć każdy zakład podobny, jeżeli znajdzie, że jego urządzenie przeciwne jest obowiązującym ustawom.

VI. Postanowienie dodatkowe.

§. 47.

Rada szkolna wyda potrzebne do przeprowadzenia tej ustawy szczegółowe rozporządzenia.
